

פ ר ט י כ ל מס. 2/א

סישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום ג'

כ"ו באדר - 15.3.1950

נוכחים

חברי הועדה: י. הררי - היו"ר

ד. בר-רב-האי

א. בהיר (בסקום ס. ברנובסקי)

י. ברץ

י. בר-יהודה

י. גרינברג

צ. יהודה

ש. כ'ץ

ס. נורוק

א. רזיאל-נאור

י. קוסוי

י. שימחזנית

א. ציזלינג

נ. גיל

ש. דיין

א. מזור

א. שפסל

מוזמנים

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת

י. בורג - סגן יו"ר הכנסת

א. צידון - סגן מזכיר הכנסת

ס ד ר - ה י ר ם : א. אופן הדיון בהצעת הממשלה ביחס לחנוך בסחנות העולים.

הישיבה נפתחה בשעה 11.00.

ר * הרר:

בישיבה זו עלינו לדון באופן בו
תדון הכנסת בהצעת החוק שהוגשה

על ידי הממשלה בענין החינוך.

י * שפאנצק:

כל אשר החליטה ועדת הכנסת עד כה,
שריר וקיים, השאלה שנתעוררה
כעת, מחייבת את הועדה להחליט אם דין ההצעה שהוגשה אתמול על ידי הממשלה
יהיה כדין שאר ההצעות שהוגשו עד כה, כך שיחולו גם עליה החלטות ועדת
הכנסת ביחס להצעות השונות - או שיענה לדרישת ה"פורמליסטים" וינהג בה
כפי שנוהגים בהצעת חוק; כלומר, נקיים דיון כללי במסגרת של שעה אחת,
בהתחשב עם התמצאות החברים במטריה בתוצאה מן הדיון שהיה עד כה בענין החינוך.

י * בר-יהודה:

היות ולא הייתי נוכח בישיבת הועדה
שהתקיימה אתמול בבוקר, אבקש את
חברי הועדה להעיר לי במקרה שלא אדייק במשהו בדברי לגבי ההחלטות שנתקבלו
באותה ישיבה.

אני הנחתי כי החלטתנו ביחס ל-48 השעות,

תשאר בתוקפה לגבי כל הצעה חדשה שתובא על מנת להעבירה. מלבד זאת הייתי
מציע להכפיל את מסגרת הזמן הניתן לדיון, אך אני מדגיש בעיקר את הנקודה
הראשונה עליה עמדתם.

י * בר-רב-האי:

אני רואה סכנה גדולה בכך, שאנו
נתן לפרוצדורה להשתלט עלינו,

במקום שאנו נשלוט בה. עלינו להחליט פעם מה לדיף על מה.

התקיים ויכוח מקיף ומסצה על ענין החינוך

וההצעה שהוגשה אמש על ידי הממשלה היא תוצאה מויכוח זה. על כן אי אפשר

לכא עתה ולומר כי החומר אינו ידוע. ההחלטה ביחס ל-48 שעות באה כבי
להבטיח לחברי הכנסת שלא יועמדו באופן פתאומי בפני הצורך להכנס בדיון על
מטריה שאינה ידועה, זמן קצר לאחר הגשת הצעת הממשלה.

אני חושב כי ההחלטות שנתקבלו אתמול כאן,

נשארות בתקפן גם עתה. הכנסת תצטרך להחליט אם לאחר הקריאה הראשונה שכבר
התקיימה, ברצונה להעביר חוק זה לוועדה, או לדחותו. אני חושב שאם נכריח
את הכנסת לחזור שוב, ואם גם נצורה מקוצרת, על ויכוח שכבר התקיים, יהיה
בכך תשלום מס לפורמליות פרוצדורלית בלבד, אך ללא כל ענין מבחינה מעשית.

ד. בר-רב-האי:

על כן אני מציע, שגם הצעה זו
תעמוד היום, ככל שאר ההצעות, להצבעה

והכנסת תחליט אם ברצונה להעבירה לדיון נוסף בוועדה, או לדחותה.

י. גרינברג:

אני מבין את טענת חבר הכנסת בר-
יהודה, אך אני חושב שעלינו לחסוך

בזמן, ועל כן אני מציע להעביר את כל ההחלטות שנתקבלו עד כה כחומר
לדיון בוועדה - אם הכנסת תאשר זאת.

ז. יהודה:

אני חושב כי עלינו לברר קודם
כל לעצמנו, אם ההצעה החדשה שהוגשה

על ידי הממשלה נכנסת למסגרת עליה חלות החלטותינו ביחס לדיון זה, או לא.
אם רוב חברי הוועדה ימצאו כי גם הצעה זו נכללת באותה מסגרת, הרי ייחשב
הדיון שהתקיים עד כה בקריאה ראשונה, והכנסת תחליט אם החומר עובר לוועדה
לדיון נוסף, או נדחה.

אני מציע שהיושב-ראש יעמיד שאלה זו להצבעה.

היו"ר י. הררי:

אני חושב כי כל התסבוכת שנתהוותה,

היא תוצאה מן העובדה כי במשך כל זמן הדיון

הוגש חומר חדש ודוקא החומר המכריע הוגש האחרון; אני משעשע כי להבא לא נסכים

לצורת דיון כזו. אולם ביחס להצעת הממשלה, אני סבור כי מאחר שהדיון

התנהל בצורה שהתנהל, היא היתה בסדר גמור ואני מושכנע כי אילו במקום

הממשלה היתה אחת הטיעות מבישה הצעה זו, אלא היתה מתעוררת כל שאלה והיו

פשוט נגשים להצבעה עליה, יחד עם זאת ברור הוא כי החברים ימצאו כלם עניין

לדון בהצעת הממשלה, בשעה שעל הצעת אחד מחברי הטיעות לא היו מעוניינים

להתעכב במסגרת הזמן העומדת לרשותם, לדעתי כבר התקבל למעשה הפרינציפ

שבהצעה זו ועל כן יספיק זמן קצר שיינתן לכל סיעה, כדי שיבואו על

סיפוקם אלה המקוויים לשכנע את הכנסת לקבל את דעתם בטרם נגשים להצבעה.

בהתחשב עם הדיון המפורט שכבר נתקיים בכל פרשת החינוך ובפרינציפ שלמעשה

כבר נתקבל, נוכל להודיע בפתיחת הישיבה כי ועדת הכנסת החליטה במקרה זה

להקציב זמן של שעה, או מעט יותר מזה, לזיכרון בטרם נגשים להצבעה.

י. שימחוני:

בסקה וזו תהיה צורת הדיון. מה

יהיה גורל יתר ההצעות הנמצאות

י. שיטחוניית:

על שולחן הכנסת?

י. הררי: אם הן נכללת בגבול החלטתנו הקודמת,

ברור מה יהיה דינן; אם הן אינן

נכללות, הרי אם יוחלט על ויכוח של שעה או שעה וחצי, יוכל להתעכב עליהן כל מי שיראה חשיבות בכך. בשעת ההצבעה יצביעו על כולן.

י. גיל: עלינו לזכור כיצד התחלנו בדיון זה:

סיעת הצידנים הכללים הזיעה להעמיד לסדר היום

את הדיון על הצעת חוק החינוך תש"ט, לאור המצב של החינוך בארץ בכלל ובמחנות בפרט (י. הררי: יותר נכון, על החינוך העממי). אם כן, הדיון היה על חוק קיים. אתמול הזיעה הממשלה חוק חדש, הנקרא "תקון" לחוק הקודם. סיעתי תומכת בחוק זה בתקונים ידועים אותם נזיע בפני אצטא ועדת החינוך, אך בכל זאת אנו חושבים שיש הכרח לאפשר לחברי הכנסת לעיין בהצעה שהיא חדשה הן להם והן לממשלה. על כן אני מציע לשמור על ההחלטה ביחס ל-48 שעות ולאחר זאת נקיים ויכוח של שתיים בטרם ניגש להצבעה על כל ההצעות.

י. קוסוי: אתמול נתעוררה בכנסת טענה בטענה כי

פגענו בפרוצדורה. אני חושב שעלינו לברר

קודם כל אם זה נכון.

אנו החלטנו פה אחד שכל הצעות החוק שנכנסו,

או תכנסנה, במקרה זה תחשבנה כקריאה ראשונה. היה ויכוח אם יש לקבוע זאת כתקדים, והוחלט שלא. לדעתי היה על יושב-ראש הכנסת לשאול אם הכנסת מאשרת את החלטת הועדה הזאת ביחס לאופן הפרוצדורה. אומנם שאל זאת היושב-ראש, אך לא העמיד להצבעה. לנו היה ברור כי בענין זה סתתה ועדת הכנסת סן הנהוג, אך חשבנו כי מאחר שהחומר והעמדות ברורות, אין צורך לבזבז זמן נוסף, מתוך שיעבוד לפרוצדורה הצעת הממשלה שהוגשה אתמול היתה תוצאה סן ההודעה שהיא מסרה ואשר עליה - כעל כל יתר ההצעות - הצבענו. על כן אני חושב כי כל מה שארע אתמול היה בסדר גמור ועל דעת ועדת הכנסת.

אם גם נניח שצריך היה להיות ויכוח על הודעת

הממשלה, הרי העובדה היא בכל זאת שהצבענו עליה וקבלנו אותה. אם כן, על מה

יש עוד להתוכח? מאחר שאני כבדעה כי הצעת חוק זו היתה תוצאה הכרחית סן

י. קוטווי:

ההודעה אותה כבר קבלנו, הריני רואה כדרך היחידה הבאה בחשבון את הכרת הדיון כקריאה ראשונה גם ביחס להצעה זו ועל כן יש להעמיד להצבעה את העברת ההצעה לוועדה, כפי שנוהגים תמיד לאחר קריאה ראשונה.

ש. כ"ץ:

בשעה שאנו משנים פרוצדורה למקרה אחד, אנחנו נכנסים כמעט כל פעם לתסבוכת. על כן עלינו להיות זהירים מאד ביחס לשנויים כאלה ואנו תומכים בדעה כי כל מקרה כזה ייחשב כשנוי הפרוצדורה ולא כמקרה יוצא מן הכלל. אולם אם אנו עשינו זאת, הרי גרם לכך תוכן העניינים ולא הערכות פרוצדורליות מופשטות.

במשך כל הדיון שהתקיים עד כה על עניני החינוך, הממשלה הנה הגורם היחיד שטרם הסביר את העמדה המובעת בהצעתו הסופית. ידוע הוא שהממשלה נהלה משא-ומתן מאחורי הקלעים, אך אני רואה טכנה בהעמדת הכנסת בפני עובדות סוגמרות שנתרקמו מאחורי קלעיה, ולכן יש הכרח בדיון בכנסת. אני מצטרף לדעת יושב-ראש הוועדה ביחס למסגרת הזמן בו יוגבל הדיון בהתחשב עם העובדה שכבר התקיים ויכוח כללי, ואני מסכים שדיון זה יתקיים לאחר 24 שעות, במקום לאחר 48 שעות, כפי שהוצע כאן. במסגרת דיון מקוצר זה תסביר הממשלה את עמדתה ואת סיבות השנוי שחלו בה, כך שתינתן לחברי הכנסת האפשרות, המצומצמת אומנם, להביע את יחסם לשנוי זה.

היו"ר י. הררי:

גם בהתאם לתקנון רשאים ועדת הכנסת לקבוע את גבולות זמן הדיון.

ש. כ"ץ:

ברצוני אך לחזור למשאלתי מן הישיבה הקודמת: לקבוע את התחום שבין הצעת חוק לבין החלטה. קיים הבדל מהותי ביניהם ברוב המקרים ויש לקבוע פרוצדורה בהתאם לכך.

היו"ר י. הררי:

אני חושב כי אנו כבר יכולים לגשת להצבע על שמי ההצעות העומדות לפנינו: ההצעת הראשונה אומרת, כי נחוץ ויכוח על הצעת החוק שהוגשה על ידי הממשלה, וההצעה השנייה טוענת, כי הויכוח מיותר, מאחר שכבר התקיים דיון כללי ואפשר להחשיבו כקריאה ראשונה; אם תתקבל ההצעה הראשונה, נדון על צורת הויכוח.

ה צ ב ע ה .

בעד ויכוח מצומצם - 8

נגד - 10

הוחלט להכיר בוויכוח על עניני החינוך בקריאה ראשונה,
גם ביחס להצעת החוק שהוגשה על ידי הממשלה ולגשת
ישר להצבעה.

היו"ר י. הררי:

אם כי אני מצטער באופן אישי על
ההחלטה שנתקבלה כעת, אני חושב כי
לא נוכל להרשות כל הסתייגויות, היות והכנסת הטילה על הועדה שלנו להחליט
באופן סופי בענין זה, כך שלא נוכל לפתוח שוב בוויכוח במליאה על נושא זה.

י. גיל:

בשעה שהכנסת מטרה את הדבר להחלטת הועדה,
היא הניחה כי נבא כאן לידי הסכם; אולם,
אם לא באנו לידי הסכם כזה, אין לשלול את זכותו של המיעוט הגדול הזה לנסות
לשכנע את הכנסת במסגרת של חמשה רגעים, כמקובל לגבי הסתייגויות.

היו"ר י. הררי:

אני חושב כי יש לשאול קודם כל את
הכנסת אם היא מטרה את הענין לוועדה
סופית; אם כן, אין לנו מה להתווכח יותר על כך, אבל אם לא - תהיה אפשרות
להסתייגות.

י. גיל:

לדעתי זו פרוצדורה מטובכת יתר על המידה. אני חושב
שהענין נסגר לנו לדיון וכמו לאחר כל דיון בוועדה,
תהיה לאחד החברים המסתייגים הזכות להסביר את הסתייגותו.

א. ציזלינג:

ביחס להצעה המוגשת על ידי סיעתנו
ברצוני להעיר כי אין זו הצעה אחידה,
כי אם מורכבת מכמה חלקים. במידה שתהיינה הצעות הקשורות אחת בשניה, אנו
בשתדל לצרפן יחד, כי גם לנו אין כל ענין בהצבעות מיותרות; אולם, ישנם סעיפים
אשר לא קיים ביניהם כל קשר שהוא ולכן יש הכרח להצביע עליהם לחוד, כי הדעות
ודאי תהיינה מחולקות. כך, למשל, אין קשר ישיר בין הסעיף הדין בהעברת ילדים
מן המחנות, לבין הסעיף הדין בחוק לימוד חובה וצורת הגשתו עד כה, ולבין
הסעיף הנוגע ללימודיהם של הילדים הערביים.

קוטו"י:

בהתחשב עם העובדה א שהצבענו
אתמול על הודעת הממשלה ביחס

וינוך במחנות, הכוללת הוראות ברורות ביחס לשטח זה, ברצוני לשאול אם אנו
נביע גם על הצעות אחרות - אם תבאנה כאלה - ביחס לחינוך במחנות.

יו"ר י. הררי:

ברור שנעמיד להצבעה כל הצעה. יש שתי
הצעות חוקים בענין החינוך במחנות,

חברת הכנסת פרטיץ ושלי.

שימחונית:

אני יודעת שאנו טובלים מחוסר
פרוצדורה מוגדרת. ביחס להצעות

יהן דבר חבר הכנסת ציזלינג, ברצוני להזכיר לחברים את הויכוח שהיה
נניני העבודה ובעניני החוץ ולומר, כי לא יתכן להעמיד להצבעה החלטות כה
נורסות. אני חושבת כי גישתנו בויכוח זה היתה, שהכנסת מצביעה על ההצעות
וחליטה אם יש להעבירן לוועדה או לא.

יו"ר י. הררי:

אם הכנסת רוצה בפך היא רשאית לקבל החלטה,
מבלי להעבירה לוועדה.

שפרינצק:

ליושב-ראש אאמנתונה הקומפסנציה להחליט
על אופן ההצבעה. אם אני מביא שאלה

ות לדיון כאן, הריני עושה זאת מטעמים של כבוד. אני חושב כי במידה רבה עברנו
הגבולות והייתי רוצה כי לפחות הסיכום בעניני החינוך ייעשה בצורה מחנכת.
ייתי רוצה שלקצאת סיכום זה נקבע את הצורה הנאותה לו.

מלבד הצעת הממשלה ישנן רק עוד הצעות החוקים של

רת הכנסת פרטיץ ושל הררי. היות ובמקרה זה מספר ההצעות מועט, אני סוכן
נרוך הצבעה בעד ונגד, אך כאשר מספר ההצעות יהיה רב, אין כל הגיון בהצבעה
זי סדר זה.

קוטו"י:

אני חושב כי אין מקום להצבעות
על הצעות בענין החינוך במחנות, לאחר

הצבענו אתמול על הצעת הממשלה הקובעת הלכות ברורות.

שפרינצק:

אין כל ספק שנצביע על כל ההצעות. אם יקרה גם

י. שפרינזק:

ותתקבלנה שתי הצעות חוקים, נוכל להעביר את שתי ההצעות לדיון בוועדה.

הישיבה נועלה בשעה 12.00